# Verslag bijeenkomst Bewoners

# Effect Rapportage (BER)

# Passagiersvaart

public mediation

Marc Rijnveld | Amber Bosse | 17.09.2025

## Inleiding

Deze bewoners-effectrapportage (BER) brengt de ervaringen, zorgen en wensen van bewoners in kaart met betrekking tot de passagiersvaart in de Amsterdamse binnenstad. De input is verzameld uit gesprekken en meldingen van bewoners uit stadsdeel Centrum. Daar wordt de meeste overlast ervaren.

Voorafgaand aan de bijeenkomst op 28 augustus heeft de gemeente zelf een BER ingevuld. Die is aan genodigden voorgelegd met de vraag om prioriteiten aan te geven en hun ervaringen te delen.

De deelnemers (7 personen, en een 8e persoon telefonisch op 2 september) zijn uitgenodigd door het Stadsdeel Centrum. Het zijn mensen die al langer van zich laten horen als het gaat over de overlast door passagiersvaart. Ook het Anne-Frankhuis nam deel aan het gesprek. Voor de nuance is het goed om te melden dat de deelnemers niet *tegen* passagiersvaart zijn en sommigen zelf ook rondvaarten maken. Zij gaan dan wel naar reders die met respect voor de buurt opereren.

## Achtergrond

De gemeente Amsterdam wil het passagiersvaartbeleid reguleren en verbeteren met specifieke aandacht voor commerciële rondvaarten, sloepen, bootverhuur en opstapplekken. Om de kwaliteit van het beleid te vergroten is het belangrijk om verschillende perspectieven mee te wegen. De BER is een van de methoden die de gemeente inzet om deze geluiden een stem te geven.

Vanuit de bewoners bestaat een sterke behoefte aan goede verslaglegging van hun bijdrage. Eerdere inspraakmomenten en meldingen hebben onvoldoende effect gehad, wat leidt tot frustratie en wantrouwen richting de gemeente. Zo hebben bewoners talloze keren gebeld over overlast door het varen, zonder dat daar zichtbaar iets mee is gedaan.

## Gebiedsafbakening

De meeste signalen over de passagiersvaart komen uit diverse delen van de binnenstad, waaronder de Kloveniersburgwal, Keizersgracht bij het Homomonument, Prinsengracht en het Wallengebied. Deze gebieden kennen een hoge toeristische druk waar bewoners overlast ervaren. In deze BER richten we ons daarom op dit gebied. We gaan ervan uit dat de passagiersvaart veel minder effecten veroorzaakt in de andere stadsdelen.

## Effecten op bewoners

We hebben het gesprek met elkaar gevoerd aan de hand van de verschillende kaarten en domeinen van de BER. Hieronder staat een samenvatting van de thema's die aan bod zijn gekomen en die voor de deelnemers belangrijk zijn.

### Leefbaarheid

De leefbaarheid staat onder druk door geluidsoverlast, opstoppingen bij opstapplekken en toe-eigening van publieke ruimte door commerciële partijen. "Het voelt aan als een invasie." De uitstraling van plekken zoals het homomonument en Westerkerk worden daarmee aangetast. Je zou daar meer sereniteit verwachten maar het is het druk met commerciële rondvaartactiviteiten. "Het uitzicht op de mooiste stad van de wereld wordt ingeperkt." "We're part of a show".
Sloepen worden gezien als drijvende cafés, vaak met alcoholgebruik en luide muziek. De visuele impact is ook groot: boten vol reclame, plastic decoraties en kunstbloemen verstoren het uitzicht op de stad. Het kan ook anders, want er zijn rederijen die met mooie boten varen en niet dominant aanwezig zijn.



### Veiligheid

Bewoners ervaren onveilige situaties door drukte van passagiers, bewoners en bezoekers op kades, gebrek aan samenwerking tussen rederijen met instellingen zoals de Anne Frank Stichting, en chaotisch vaarverkeer met veel bijna-ongelukken en getoeter. "De grote reders zijn bully's". Alle bezoekersstromen lopen door elkaar heen en mensen die van de rondvaartboten afkomen worden aan hun lot overgelaten.

Wat bewoners betreft blijft de handhaving tekortschieten, vooral bij nieuwe rederijen die zich weinig aantrekken van bestaande afspraken. Er is sprake van toe-eigening van publieke steigers en onvoldoende regulering van opstapplekken, zoals op de Kloveniersburgwal en bij het Homomonument. Deze plekken zijn overvol, wat leidt tot onveilige situaties.

Hoewel sommige rederijen hun best doen, is het gedrag op de boten vaak storend. Er is behoefte aan

rust, sereniteit en een duidelijke vaarstructuur, bijvoorbeeld éénrichtingsverkeer op de Leliegracht. Kleine bootjes worden niet als probleem gezien, maar de grote commerciële sloepen domineren het water en veroorzaken verkeersopstoppingen.

### Gezondheid

Trillingen/geluid van boegschroeven en continue geluidsoverlast hebben een negatieve invloed op het welzijn van bewoners. Onervaren schippers gebruiken boegschroeven om hun (te grote) schepen de (te) nauwe bochten door te sturen. Er is een grote zorg over schade aan de kades. De gemeente laat weten dat hiernaar onderzoek wordt gedaan en de deelnemers zien de resultaten graag tegemoet. Deelnemers geven aan stillere schroeven niet heel duur zijn en dat de gemeente hieraan voorwaarden kan stellen in de vergunning.

Verder is er veel geluidsoverlast. De schepen zelf zijn inmiddels stil geworden, maar veroorzaken alsnog overlast door het gebruik van de boegschroeven en gebruik van de scheepshoorn als zij willen aanleggen en de steiger bezet is. Er zijn ook schippers die hun schip tegen de steiger aandrukken met de boegschroeven in plaats van dat zij aanmeren. Het napraten van groepen passagiers wordt ook als hinderlijk ervaren. Dit speelt namelijk dagelijks en het is nooit meer rustig.

Het invoeren van eenrichtingverkeer -ook op de Keizersgracht- draagt bij aan rust. Voor de Leliegracht is het voorstel geweest om helemaal geen passagiersvaart toe te staan vanwege de breedte en kwetsbaarheid van de gracht.

### Sociale cohesie

De toeristische druk tast de verbinding tussen bewoners aan. Sommige bewoners voelen zich onderdeel van een toeristische show. Dat tast het buurtgevoel aan. Er zijn mensen die vertrekken omdat ze er niet meer willen wonen. Deelnemers ervaren het als een invasie van toerisme, waarbij de buurt verandert in een commerciële zone.

### Toegankelijkheid

Bewoners met een functionele beperking en ouders met kinderwagens ervaren hinder bij het passeren van opstapplekken. Er staan vaak groepen mensen op straat en de stoep te wachten. "Ik kan met een kinderwagen niet langs." Toegankelijkheid is een probleem, met opstoppingen, proppers en drommen mensen die opstappen. Ook de route naar scholen en voorzieningen, zoals het Oude Kerkplein, is moeilijk begaanbaar. Er zijn wel verbeteringen doorgevoerd, zoals het verplaatsen van wachtende passagiers naar plekken waar meer ruimte is, maar ook daar zijn weer andere verkeersstromen zoals taxi’s en fietser die gehinderd worden.

Een van de deelnemers geeft aan dat hij zelf geen gebruik kan maken van de openbare steiger voor zijn woning, omdat die wordt bezet door commerciële rondvaartbedrijven. Een door hem gehuurde salonboot kreeg niet de gelegenheid om aan te meren.

## Conclusie en aanbevelingen

Er is dringend behoefte aan betere regulering van de passagiersvaart, bescherming van bewoners, en behoud van leefbaarheid in de binnenstad. Aanbevolen wordt om eenrichtingsverkeer in te voeren op drukke grachten, commerciële passagiersvaart te beperken, en de samenwerking met bewoners en instellingen te verbeteren.



Wat dat laatste betreft hebben we deelnemers gevraagd of zij willen deelnemen aan een focusgroep die meekijkt naar de inhoudelijke voorstellen uit het beleidstraject over de passagiersvaart. Een aantal van hen wil hieraan deelnemen en zullen hiervoor worden uitgenodigd.

Bijlage 1 BER Bewoners Effect Rapportage Passagiersvaart

# Inhoudsopgave


1. Korte omschrijving en doel project
2. Effect op welke bewoners
3. Gerelateerde projecten
4. Totstandkoming BER
5. Effectenlijst
    - A) Effecten: persoonlijk
    - B) Effecten: omgeving – sociaal
    - C) Effecten: fysiek
    - D) Effecten: voorzieningen
6. Verslag BER gesprek


## 1. Korte omschrijving en doel project

De gemeente werkt al enige jaren aan het verbeteren van het beleid voor de passagiersvaart. Hier vallen rondvaartboten onder, maar ook boten die op afspraak groepen vervoeren. Het wordt steeds drukker en er blijft minder ruimte over in de grachten om over verschillende gebruikers moet verdelen. Er wordt gevreesd dat toenemende drukte zonder ingrijpen zorgt voor overlast, onveilige situaties, verslechtering van de leefbaarheid en beperkingen voor andere watergebruikers. In 2019 is daarom een volumebeleid ingevoerd met een maximumaantal vergunningen voor rondvaart.
De raad van State heeft in september 2024 geoordeeld dat de onderbouwing voor het volumebeleid van 550 vergunningen onvoldoende is. De gemeente ontwikkelt nieuw beleid en wil ter voorbereiding onderzoeken hoe bewoners de effecten van de huidige passagiersvaart ervaren.

## 2. Effect op welke bewoners?

- Bewoners die dichtbij op- en afstaplocaties in het centrum wonen of werken ervaren het meeste effect van het passagiersvaartbeleid. Op veel van deze plekken is de activiteit met boten die af- en aanmeren en klanten die op- en afstappen.
- Bewoners die zelf op het water varen (pleziervaart) delen het water met de passagiersvaart.  Zij maken onderdeel van het waterverkeer.

- Bewoners die langs de vaarroutes van passagiersvaart leven kunnen boten zien en horen.
- Woonbootbewoners kunnen de golfslag van langsvarende boten mogelijk ook voelen.
- Bewoners kunnen zelf gebruik maken van rondvaartboten als attractie.

## 3. **Gerelateerde projecten**

Geef hier aan welke projecten mogelijk gerelateerd zijn. Dit zijn projecten die impact hebben op het project waarvoor je een BER opstelt, of die zich ook afspelen in dezelfde context.
-Aanpak binnenstad
-Amsterdam maakt ruimte
-Programma Bruggen en Kades
-TOW
-Pleziervaart
-Amsterdam Uitstootvrij

## 4. Totstandkoming BER

- 26-05-2025: eerste versie BER opgesteld door Wessel Haanstra, procesmanager nieuw beleid passagiersvaart
- 27-05-2025: Datum: BER besproken met Stefan van den Heuvel (senior beleidsmedewerker programma Varen) en Bart van Wissen (strategisch jurist en beleidsmedewerker)
- 28-05-2025: BER aangepast door Wessel Haanstra nieuw beleid passagiersvaart
- 28-8-2025: BER gesprek met verschillende bewoners uit het Centrum die eerder betrokken zijn geweest bij passagiersvaart

## 6. Effectenlijst

Op de volgende pagina's volgt een overzicht van de te verwachten effecten.

## A. **Effecten persoonlijk**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1 | Uitzicht | J | Heeft passagiersvaart invloed op het uitzicht voor -een deel van de- omwonenden?<br>*Het aantal boten en uiterlijk van de boten heeft een invloed op het uitzicht van omwonenden aan de vaarroutes en met name op- en afstapplekken van de passagiersvaart. Het uitzicht op de gracht wordt beïnvloed door de langsvarende boten die verschillende uitstralingen hebben. Bij enkele exclusieve op- en afstaplocaties hebben rederijen reclame-uitingen, horeca, kassahokjes en ligplekken voor boten.* |
| 2 | Zonlicht in woning | N | Heeft passagiersvaart invloed op meer of minder zonlicht in omliggende woningen |
| 3 | Schaduwwerking | N | Heeft passagiersvaart invloed op meer of minder schaduw in de omgeving? |
| 4 | Lichtvervuiling | J | Is er door passagiersvaart extra kunstlicht (invloed op slaap, verduistering sterrenhemel)?<br>*Sommige boten produceren kunstlicht.* |
| 5 | Geluid | J | Is het waarschijnlijk dat omwonenden geluiden ervaren door passagiersvaart?<br>*Kade: Passagiers maken geluid bij het op- en afstappen. Bij enkele op- en afstaplocaties zetten rederijen proppers in om klanten te werven, zij maken daarbij geluid.*<br>*Water: De motor maakt geluid en de schroefafslager bij bochten. Sommige boten draaien muziek, soms wordt een scheepshoorn gebruikt, tourgidsen spreken met versterkt geluid, passagiers maken geluid. Soms worden klanten ook aangemoedigd om te juichen. Geluid op het water draagt waardoor het waarschijnlijk is dat omwonenden dit horen. Het geluid van de boegschroeven is soms zo hard dat de huizen van omwonenden trillen.* |
| 6 | Privacy / inkijk | J | Is er passagiersvaart sprake van meer of minder privacy(inkijk) in de omliggende woningen?<br>*Woonbootbewoners kunnen inkijk ervaren door passagiersvaart.* |
| 7 | Geur | J | Is het waarschijnlijk dat omwonenden andere geuren gaan ervaren passagiersvaart?<br>*Sommige boten varen op diesel en dit produceert een geur. Alle boten in Amsterdam moeten elektrisch gaan varen waardoor dieselboten worden uit gefaseerd. (bron: https://www.amsterdam.nl/uitstootvrij/)* |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 8 | Woonzekerheid | N | Brengt passagiersvaart onzekerheid mee over de mogelijkheid om in de huidige woning te blijven? |
| 9 | Woningwaarde | J/N | Heeft het beleid een effect op de woningwaarde van de omliggende woningen?<br>*Drukke op- en afstaplocaties hebben mogelijk een negatief effect op de woningwaarde. (aanname, geen bron)*<br>*Drukke vaarroutes hebben mogelijk een negatief effect op de waarde van woonboten door inkijk, golfslag en geluidsoverlast . (aanname, geen bron)*<br>*Drukke op- en afstaplocaties hebben mogelijk een positief effect op de waarde van omliggende ondernemingen die passagiers als klanten kunnen hebben. (aanname, geen bron)* |
| 10 | Gedragsproblemen | J | Is het waarschijnlijk dat de passagiersvaart storende handelingen van individuen aantrekt (dronkenschap, hangen, vandalisme, asociaal rijgedrag, etc.)<br>*Passagiersvaart valt niet onder de horecawet. Er mag alcohol geschonken worden en daardoor kan het leiden tot dronkenschap onder klanten en daarmee gepaarde storende handelingen.*<br>*Bij sommige op- en afstaplocaties kunnen opstoppingen ontstaan door op- en afstappende passagiers en ticketverkoop (proppers).* |
| 11 | Bouwfase | N | Is het waarschijnlijk dat er in de bouwfase sprake is van overlast? |
| | Gezondheid | J | Heeft passagiersvaart een impact op de gezondheid van bewoners in de omgeving?<br>*Bewoners rondom drukke op- en afstaplocaties ervaren stress, geluid, en verstoorde rust, wat een impact heeft op hun gezondheid.* |

## B. **Effecten omgeving – sociaal**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 12 | Bevolkingssamenstelling | J | Leidt passagiersvaart tot een verandering in demografie van de buurt?<br>*Passagiersvaart (gecombineerd met andere toeristische attracties) kan ervoor zorgen dat bewoners zich minder thuis voelen en op zoek gaan naar een andere plek om te wonen.* |
| 13 | Woningdichtheid | N | Leidt passagiersvaart tot een andere woningdichtheid in de buurt? |
| 14 | Aantrekkelijkheid buurt | J | Maakt passagiersvaart de buurt meer of minder aantrekkelijk<br>*Passagiersvaart is hoofdzakelijk een toeristische attractie. Passagiersvaart is slechts voor een erg kleine groep het hoofddoel om Amsterdam te bezoeken maar wel een belangrijke activiteit voor buitenlandse bezoekers (bron: O&S 'toerismedagboek' 2024).*<br>*Sommige Amsterdammers vinden dat hun buurt minder aantrekkelijk wordt door toeristen terwijl andere het juist meer aantrekkelijk vinden (bron: Ipsos 'Toerisme in de stad' 2022)* |
| 15 | Gemeenschapsdynamiek | J | Heeft passagiersvaart effect op de dynamiek in de buurt (saamhorigheid, de verbinding en de mate waarin men elkaar kent) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | *Passagiersvaart is hoofdzakelijk een toeristische attractie. Sommige bewoners en bewonersgroepen stellen dat teveel toeristen een negatief effect heeft op de saamhorigheid, leefbaarheid en verbinding in de buurt (bron:* Amsterdam heeft een keuze - sluit je aan!*)* |
| 16 | Identiteit | J | Heeft de passagiersvaart effect op de identiteit van de buurt?<br>*Passagiersvaart is hoofdzakelijk een toeristische attractie. De identiteit van een buurt kan daardoor meer met toerisme worden geassocieerd.* |
| 17 | Beleving van de buurt | J | Heeft passagiersvaart tot effect dat bewoners op een andere manier naar hun buurt gaan kijken? (trots, hechting, thuis voelen, erbij horen)<br>*Toerisme en passagiersvaart zijn toegenomen. Sommige bewoners geven aan dat toeristische drukte afdoet aan de hechting aan de buurt, omdat er zo veel bezoekers komen Ook heeft het aantal bezoekers impact op de leefbaarheid.*<br>*Anderzijds is passagiersvaart al zeer lang onderdeel van gemeente Amsterdam waardoor dit ook kan bijdragen aan een gevoel van thuis voelen.* |
| 18 | Economisch | J | Heeft passagiersvaart effect op de economische situatie van de bewoners? (werkgelegenheid, zakelijke kansen, lokale economische ontwikkeling)<br>*Passagiersvaart biedt zakelijke kansen en economische lokale ontwikkelingen voor rederijen en ondernemers die bij op- en afstaplocaties liggen. Passagiersvaart bied ook werkgelegenheid. (bron: Rapportage terugverdientijd passagiersvaart in Amsterdam, 2019)* |
| 19 | Draagvlak | J | Is het waarschijnlijk dat de buurt zorgen heeft over passagiersvaart? (ontwerp, esthetiek, hoogte, schaal, passend bij omgeving)<br>*Buurtbewoners kunnen een mening en dus ook zorgen hebben over de schaal en esthetiek van passagiersvaart. En welke mate het past in de omgeving: sommige op- en afstaplocaties kunnen meer- of minder geschikt worden ervaren voor passagiersvaart.* |

## C. **Effecten omgeving – fysiek**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 20 | Verkeer | J | Veroorzaakt de passagiersvaart een verandering in verkeersstromen en -patronen in de omgeving?<br>*Passagiersvaart heeft invloed op verkeersstromen op het water (bron: O&S 'Grachtenmonitor 2024')*<br>*Bij drukke op- en afstaplocaties kunnen rijen en op- en afstappende passagiers het verkeer hinderen op de kade.* |
| 21 | Impact op route | J | Verandert door passagiersvaart de route die omwonenden doorgaans nemen? (minimaal: auto, fietser, voetganger)<br>*Door drukte op sommige op- en afstaplocaties zouden bewoners bepaalde routes kunnen ontwijken of omlopen.* |
| 22 | Parkeren (auto) | N | Komen er door passagiersvaart meer of minder auto parkeerplekken in de buurt? |
| 23 | Parkeerdruk (auto) | J | Verandert door passagiersvaart de parkeerdruk in de omgeving? |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | *Sommige bezoekers van de passagiersvaart komen met de auto en parkeren in de buurt, waardoor er minder parkeerplekken zijn voor anderen.* |
| 24 | Parkeren (fiets) | N | Komen er passagiersvaart meer of minder fiets parkeerplekken in de buurt? |
| 25 | Parkeerdruk (fiets) | J | Verandert passagiersvaart de parkeerdruk (fiets) in de omgeving?<br>*Sommige bezoekers van de passagiersvaart komen met de auto en parkeren hun fiets in de buurt, waardoor er minder fietsparkeerplekken zijn voor anderen.* |
| 26 | Aantal gebruikers | J | Verandert door passagiersvaart het aantal gebruikers van het gebied?<br>*Passagiersvaart is slechts voor een erg kleine groep bezoekers het hoofddoel om Amsterdam te bezoeken dus het is onwaarschijnlijk dat het aantal gebruikers in het algemeen afhankelijk is van passagiersvaart. (bron: O&S 'toerismedagboek' 2024). Bij specifieke op- en afstaplocaties kan het aantal gebruikers wel degelijk toenemen.* |
| 27 | Wind | N | Veroorzaakt passagiersvaart windval of andere veranderingen in wind? |
| 28 | Toegankelijkheid | J | Heeft passagiersvaart effect op de toegankelijkheid voor mensen met een functionele diversiteit?<br>*Bij drukke op- en afstap plekken kan het moeilijker worden om er langs te komen als voetganger, fietser, of auto. Bewoners bijvoorbeeld met een kinderwagen of rolstoel kunnen moeilijker maneuvreren door de drukte en grote rijen.* |
| 29 | Bereikbaarheid | J | Heeft passagiersvaart effect op de bereikbaarheid van / logistiek rond gebouwen (verhuizen, pakketjes, bevoorrading, etc.)<br>*Momenteel gelden er venstertijden voor transport over water op steigers waar passagiersvaart gebruik van maakt. Hierdoor kan transport op water niet altijd gebruik maken van beschikbare steigers voor bevoorrading. Bij drukke op- en afstaplocaties zijn kades vol en aanpalende gebouwen mogelijk minder goed bereikbaar (geen bron).* |
| 30 | Klimaatbestendigheid | N | Heeft passagiersvaarteffect effect op de klimaatbestendigheid in het gebied? (waterberging, hittestress, etc.) |
| 31 | Afstand tot OV | N | Verandert passagiersvaart de afstand tot OV voor de huidige bewoners? |
| 32 | Groen (kwantiteit) | N | Neemt de hoeveelheid groen toe of af door passagiersvaart? |
| 33 | Groen (kwaliteit) | J | Neemt de kwaliteit van het groen toe of af door passagiersvaart?<br>*Waterplanten kunnen minder goed groeien op plekken waar veel grote boten varen (bron: Kennisimpuls: waterkwaliteit 'Erosie en ecologische effecten door scheepvaartgolven' 2021).* |
| 34 | Evenementen | N | Verandert de frequentie en/of grootte van evenementen in de buurt? |
| 35 | Verblijfskwaliteit | J | Verandert de kwaliteit en/of de functionaliteit van de woonomgeving? (leefbaarheid/leefruimte) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | *Toename drukte en toerisme verandert de functionaliteit. De leefbaarheid van de woonomgeving wordt volgens sommige bewoners aangetast door passagiersvaart.* |
| 36 | Afval | N | Heeft passagiersvaart invloed op het (aantal) afval(voorzieningen) in de buurt?<br>*Rondom op- en afstapplekken ervaren bewoners dat er meer afval op straat is: peuken en andere afval van pleziervaart bezoekers zorgt voor volle afvalbakken of afval op straat.* |
| 37 | Veiligheid | J | Heeft passagiersvaart invloed op de veiligheid in de buurt?<br>*Passagiersvaart is hoofdzakelijk een toeristische attractie. Toerisme kan criminaliteit aantrekken zoals zakrollers, oplichting en beroving (bron: Harte & Houwelingen 'Het groeiende toerisme in Amsterdam en de aanzuigende werking op criminaliteit' 2017)* |

## D. **Effecten voorzieningen**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 38 | Zorgvoorzieningen | N | Heeft passagiersvaart impact op de toegang tot/belasting van zorgvoorzieningen in de buurt? |
| 39 | Recreatie-voorzieningen | J | Heeft passagiersvaart impact op de toegang tot/belasting van recreatievoorzieningen in de buurt?<br>*Passagiersvaart is een vorm van recreatie. Tegelijk neemt passagiersvaart ruimte in op het water die niet door andere vormen van waterrecreatie gebruikt kan worden.* |
| 40 | Sociale voorzieningen | N | Heeft passagiersvaart impact op de toegang tot/belasting van sociale voorzieningen in de buurt? |
| 41 | Culturele voorzieningen | J | Heeft passagiersvaart impact op de toegang tot/belasting van culturele voorzieningen in de buurt?<br>*Culturele voorzieningen in de buurt van op- en afstaplocaties worden beter bereikbaar door passagiersvaart. Tegelijkertijd kan de omgeving rondom een drukke op- en afstaplocatie als chaotisch en onveilig voelen, voor bezoekers van de culturele voorzieningen en passagiersvaart. Dit kan ook afbreuk doen aan de bedoeling van de plek, bijvoorbeeld dat er rondom het Homomonument weinig stilte en rust is om te herdenken.* |
| 42 | Onderwijs-voorzieningen | N | Heeft passagiersvaart impact op de toegang tot/belasting van onderwijsvoorzieningen in de buurt? |
| | | | *Indien nodig, voeg effecten toe.* |